

משרד החינוך

דגשים בנוגע לפרסום הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון

1. ההצעה הזאת לפתרון בחינת הבגרות בעברית היא דוגמה, ובה כמה אפשרויות לפתרון השאלות הפתוחות, אך היא אינה ממצה. במהלך הבדיקה ייתכן שייעשו שינויים ו/או הרחבות באפשרויות התשובה שמעריכי הבחינה יקבלו.
2. בפתרון שלהלן מובאות עיקר הסוגיות שהיו טעונות ליבון, אך יודגש כי בפתרון זה אין תשובות מלאות ומקיפות, המזכות בניקוד מלא. נדגיש כי מטבע הדברים ציון המבחן מורכב גם מגורמים נוספים שאינם מובאים בפתרון זה, ובהם: רמת ההתבטאות וניסוח התשובה, הקפדה על כללי הדקדוק והכתיב, התמקדות בעיקר, התבססות נכונה וראויה על הטקסט ועוד.
3. אם יתברר שנפלה טעות בהצעת הפתרון, תפורסם בתוך זמן סביר הצעה מתוקנת, והצעת הפתרון המתוקנת תהיה המחייבת. **ט"ח** (טעות לעולם חוזר) – בהצעת הפתרון עלולות ליפול טעויות, ואין בה כדי לחייב את מעריכי הבחינה לקבל תשובה שגויה.
4. על פי חוזר מנכ"ל טוהר הבחינות – תשע"ה/ה'9ד, נבחנים בבחינת הבגרות מחויבים לפעול על פי נוהלי טוהר הבחינות כדי להבטיח הליך בחינות אמין, הוגן ושוויוני. אם יתעורר חשד שנבחן הפר את טוהר הבחינות, יחל הליך של **החשדת הבחינה**, כמפורט בחוזר.

[קישור לחוזר המנכ"ל](#)

בהצלחה לנבחנים ולנבחנות!

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 11281, חורף תשפ"ג, 2023

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

1. כותב המאמר טוען כי הנימוסים מסייעים ליצור שוויון בין בני אדם – העצירה בשל המעשה המנומס מאפשרת לנו לראות את האחר, להזכיר לנו שאנחנו באותה הסירה ושנחנו שווים מבחינה אנושית. טענה זו סותרת את התפיסה שרווחה בחברה הישראלית החלוצית. חברה זו ראתה בהתנהגות המנומסת סמל לעולם ישן של מעמדות נוקשים ושל הייררכייה וחוסר שוויון שממנו היא רצתה להשתחרר.
2. א. (1) מחוות הנימוסים צבועות ומלאכותיות. / כללי הנימוס הם צבועים ומלאכותיים.
(2) דעתו של כותב המאמר: ייתכן שמחוות אלה צבועות ומלאכותיות, אך חשיבותן רבה – הן מבטאות הכרה במצבו של הזולת.
- ב. כותבי המאמרים האחרים עשויים להסכים עם דעתו של כותב מאמר 1.
ביסוס ממאמר 2: "המטרה של התנהגות מנומסת היא למנוע פגיעה בזולת". / "הנימוס חיוני במיוחד ביחסים עם זרים והוא מתבטא בצורך לכבד אותם ולא לפגוע בהם". / במסגרת [חברתית רחבה] ייתכנו פגיעות בלתי מכוונות רבות, ושמירה על כללי הנימוס יכולה למנוע אותן". / "אני סבור כי מאחר שהנימוס מבטא התחשבות בזולת, הוא צריך להיות מכוון גם כלפי הקרובים לנו". / "בחי היום-יום יש חשיבות הן לרגשות הן לנימוס".
ביסוס ממאמר 3: "כלי חברתי המקדם את התרבות כולה".

3.

נימוסים	הבעת רגשות	המשותף
	יסוד של התחשבות בזולת	
ההתחשבות בזולת שטחית יותר.	ההתחשבות בזולת עמוקה יותר.	ההבדלים
התגובה לא כנה ולא ספונטנית.	התגובה כנה וספונטנית.	
התגובה מבטאת ערכים שטחיים.	התגובה מבטאת ערכים עמוקים.	

4. א. בני אדם הולכים ונעשים פחות ופחות מנומסים.
ב. II. הוא מסכים עם הקובלנה הידועה, ובה בעת הוא אינו מאשים את הדור הצעיר.

משרד הבריאות

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11281

5. דוגמה לסקירה

הנימוסים הם מחוות וטקסים קטנים, שהתקיימו כבר בתקופות קדומות בהיסטוריה. מאז ומתמיד הייתה מטרתם הבסיסית של הנימוסים להכיר בזולת ולמנוע פגיעה בו (מלצר, 2022 ובן-זאב, 2002).

החזקת הדלת לאדם אחר או מתן אפשרות לנהג להשתלב בתנועה הם דוגמאות לרגעים הקטנים המזכירים לאדם ולזולתו שהם שווים מבחינה אנושית. בכך כללי הנימוס יוצרים למעשה תודעה חיה ונוכחת של שוויון בין בני אדם (מלצר, 2022). בתוך כך, הנימוס חיוני מאוד במפגשים עם אנשים מתרבויות ומרקעים שונים שאינם מכירים אלה את אלה. במפגשים אלה כללי הנימוס מבטאים כבוד לאחר ועשויים למנוע פגיעה בלתי מכוונת בו (בן-זאב, 2002).

עם זה, כללי הנימוס יוצרים התנהגות מלאכותית שאינה כנה, ויש בהם מידה לא מבוטלת של צביעות. הם עשויים להטעות את הזולת, שכן הם אינם מבטאים בהכרח את היחס האמיתי של האדם לזולתו (מלצר, 2022 ובן-זאב, 2002). מלצר (2022) סבור כי בעיני החברה הישראלית המהפכנית והחלוצית הנימוסים נחשבו לריקים מתוכן והיו עדות לעולם של מעמדות נוקשים. לדבריו, בעיני הצברים היו כללי הנימוס מנוגדים לתרבות "הדוגרי" הישירה שביקשו לטפח.

ביבליוגרפיה:

- בן-זאב, א' (נובמבר, 2002), רגשות ונימוס. מקור ראשון. אוחר מ־ makorrishon.co.il/nrg.
- מלצר, י' (מרץ, 2022). זה שעולה או זה שיורד? אלכסון. אוחר מ־ alaxon.co.il.

חלק שני – לשון (50 נקודות)

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש – חובה (10 נקודות)

6. בארבע עשרה / ארבעה עשר בספטמבר 2010 פורסמו תוצאות סקר שבדק את הקשר בין הרגלי נימוס של אנשים ובין רמת ההכנסה שלהם בישראל. הסקר נערך בקרב 992 תשע מאות תשעים ושניים נשים וגברים, והם התבקשו לדווח כיצד הם מתנהגים במצבים שונים. על סמך תשובותיהם ניתן לכל אחד מהם ציון בין 0 ל-4 ארבע. ממצאי הסקר הראו שככל שאדם מנומס יותר, הכנסתו גבוהה יותר: עלייה של 10 עשרה אחוזים בציון בנימוס לוותה בעלייה בהכנסתו של אותו אדם.

כמו כן, הסקר בדק היכן ישראלים נתקלים בהתנהגות לא מנומסת, ובשלוש / שלוש / שלושת המקומות הראשונים נמצאים מרכזי קניות, מקומות עבודה ושדות תעופה.

שיעור המשיבים שדיווחו על חוסר נימוס במשרדי ממשלה היה גבוה פי אחד וחצי / אחת וחצי בהשוואה לשיעור המשיבים בסקר דומה שנערך בארצות הברית. נתון נוסף הוא שניו-יורק היא העיר שתושביה הם המנומסים ביותר, ואילו תושבי פריז ולונדון נמצאים רק במקום ה-15 חמישה עשר.
ואיך אפשר לחנך לנימוסים?

תמי לנצוט ליבוביץ, מומחית לנימוסים, פרסמה יותר מ-11 אחד עשר מאמרים בתחום, ובספרה "סיביליטי" שהתפרסם לפני שבע עשרה / כשבע עשרה שנים, היא מונה שמונה / שמונה עקרונות בסיסיים ליצירת התנהגות מנומסת בעת מפגש חברתי.

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11281

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

תיאור	נושא	נושא	מושא
א. לעיתים	התנהגות	לואי	לואי
7. א.	מנומסת	את רגשותינו	האמיתיים.

- ב. (1) I. משפט פשוט.
 II. משפט איחוי (מאוחד, מחובר).
 (2) הקשר הלוגי המשותף הוא ויתור.
 (3) אף על פי שיש תועלת לנימוסים, הם נתפסו ריקים מתוכן. / לנימוסים יש תועלת, ובכל זאת הם נתפסו ריקים מתוכן.

8. א. (1) I. עשויה למנוע
 IV. הלכו והתרבו
 (2) II. לנעימה – נושא שמני
 III. מבטאות – נושא פועלי

פסוקית (תיאור) תנאי
ב. אם נבחן את התועלת שיש בהתנהגות מנומסת, פסוקית לואי
נוכל להבין את תחום הנימוסים כולו.

- ג. (1)+(2) I. חיונית, אך לא אותנטית – לואי
 II. באוטובוס או ברכבת – תיאור
 (3) בחלק הכולל במשפט I הקשר הלוגי הוא ניגוד.

9. א. (1) I. כנראה II. אולי
 (2) התפקיד המשותף לשני ההסגרים מבינת המשמעות: הבעת ספק / חוסר ודאות.

- ב. אין נושא / אין ספק שהשילוב בין רגשות ובין נימוסים אין פשוט. אוגד
 ג. (1) יש לתת את הדעת על הבעיה הרצינית ש(יש) לנו.
 (2) צריך / חשוב / כדאי / חובה / אפשר / מוטב / רצוי / עלינו

- ד. (1) בחירת הנציג
 (2) משמעות 1: הנציג בחר
 משמעות 2: הנציג נבחר / בחרו את הנציג

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11281

10. א. (1) (כמו) כללים לניהול שיחה, אופן האכילה וצורת הלבוש.

(2) לעניינים שוליים

(3) מושא

ב. ביטויים בלשון נקייה, כגון "לדעת" ו"נדמה לי", מאפשרים להבליע עמדה נחרצת במעטפת של נימוס.

/ "לדעת" ו"נדמה לי", ביטויים בלשון נקייה, מאפשרים להבליע עמדה נחרצת במעטפת של נימוס.

ג. (1) אמור שלום בקידה קלה!

(2) השאר את הנעליים בכניסה לבית!

(3) אל תפגין רגשות בציבור!

(4) (בארוחה) שתה את המרק ישירות מן הקערה!

11. א. (1) עולים – נשוא

העולים – נושא

עומדים – נשוא

הממהרים – נושא

(2) כיצד / במדרגות הנעות / בהשתאות / צמודים (לימין) / בנוחות / משמאל

(3) מי שממהר מדלג בנוחות משמאל לאנשים העומדים.

ב. I. פסוקית לוואי

II. פסוקית סיבה

III. פסוקית מושא

IV. פסוקית נשוא

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11281

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

הפועל	השורש	הבניין
נוכַל	י-כ-ל	פעל (קל)
מְקַנֶּית	ק-נ-י/ה	הופעל
הוֹקִיעוּ	י-ק-ע	הפעיל
הִצְטִירוּ	צ-י-ו-ר	התפעל
הוֹאֵץ	א-ו-ץ	הופעל
מוֹרָה	י-ר-י/ה	הפעיל

12. א.

- ב. (1) מְתִיר – לְנִתֵּר
(2) מְיֻתֵּר – לְהוֹתִיר
(3) הִתְרָה – הִתְרָאָה
(4) תָּר – מְתִיר

13. א. (1) ש-י-ו-ח

(2) צמד I: פועל: מְשׁוּחַח, שם פעולה: שִׁיחׁוּחַ, הבניין: פִּיעַל.

צמד II: פועל: שָׁח, שם פעולה: שִׁיחָה, הבניין: קָל.

ב. (1) י-ע-ד

(2) עֵד

(3) העיד, תעודה

ג. הפועל: מצויים הבניין: קל

הפועל: מדובר / מנוגדים הבניין: פועל

הפועל: נתפסת הבניין: נפעל

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11281

14. א. (1) מגיעים – פועל
 עולים – שם עצם
 מתמודדים – פועל
 מקובלים – שם תואר
- (2) מגיעים – נ-ג-ע
 עולים – ע-ל-י/ה
- ב. (1) נ-ע-ם
 (2) נ-ו-ע, קל
- ג. (1) II. אכילה – צורך נטייה שמשמעותו נקבה.

משמעות המשקל	המשקל		(2)
שם פעולה	קטילה	I. הנימוס עוסק בכללי ניהול שיחה ובאופן הֶאֱכִילָה.	
תכונה / שם תואר	קטיל	II. העוגה אֶכֶילָה גם לאחר כמה ימים, בתנאי שהיא נשמרת בכלי סגור.	

15. א. (1) ח-ו-י/ה
 (2) מְחֹוֹת היד – משמעות הצורך הסופי – סמיכות.
 מְחֹוֹת אלה – משמעות הצורך הסופי – נקבה רבות / רבות.
- ב. – במילה מְהוֹת הצורך הסופי וְת הוא צורך (גזירה) / נטייה, ומשמעותו הפשטה.
 – במילה מְהוֹת הצורך הסופי י הוא צורך (גזירה) / נטייה, ומשמעותו שם תואר.
 – במילה מְהוֹת הצורך הסופי ת הוא צורך גזירה / (נטייה), ומשמעותו נקבה.
- ג. הבסיסים של המילים בנקאי, ספורטאי הם בסיסים השאולים מלעז, ואילו הבסיסים של דבוראי, ימאי הם בסיסים עבריים.
- ד. בימינו המחיר שֶנֶגְבָּה / (נְגַבָּה) על הפרת כללי הנימוס נמוך מן המחיר שֶנֶגְבָּה / (נְגַבָּה) על הפרתם של כללי נימוס אלה בימי הביניים.

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11281

16. א. I. • י-נ-י/ה
- הגירה
- II. • ג-ל-י/ה
- תנאי
- ב. מונע
- ג. (1) רכבת – שורש ומשקל
- רכבל – הלחם בסיסים
- כרמלית – בסיס וצורן סופי
- (2) רכבת – גלשן
- רכבל – קטנוע
- כרמלית – הסעית
- (3) מסוק – נסיקה
- מטוס – טיסה
- דאון – דאייה